

SURİYELİ SİĞINMACILARIN TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİ'NE AİDİYETLERİ BAKIMINDAN ADAPTASYON VE İLETİŞİM SÜRECİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR

Hasan ÇİFTÇİ*

ÖZ

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye'de geçici koruma altında yaşayan Suriyeli sığınmacıların Türkiye Cumhuriyeti'ne aidiyet duygularını ve Türkiye'de yaşadıkları sorunları karşılaştırmalı olarak analiz etmektir. Araştırmanın çalışma grubunu 246 erkek, 230 kadın olmak üzere toplam 476 kişi oluşturmaktadır. Çalışma yüz yüze anket yöntemiyle yapılmıştır. Verilerin istatistiksel analizleri SPSS 22.0 programı kullanılarak yapılmıştır. Sayısal değişkenlerin normallik dağılımlarına bakmak için Shapirouilk testi uygulanmış ve normal dağılım elde edilmiştir. Veri setinde parametrik testler kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistiklerin çözümlenmesinde de frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler ayrıca grup ortalamalarının farklılıkları için bağımsız örneklem T testi ve tek yönlü varyans (One-way ANOVA) testinden ve anlamlı sonuçlarda gruplar arası farklılıklara Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır. Ayrıca ölçeklerin arasındaki ilişki analizi için Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Genel olarak Suriyeliler Türkiye'de sosyal uyum içinde yaşamaktadır. Önemli aidiyet duygusu dini yakınlık (%63) yönündendir. Ayrıca aidiyet düzeyleri yüksek olarak görülmekte ve aidiyet düzeyleri yüksek olan bireylerin Türkiye'deki yaşam memnuniyetleri de fazladır. Türkiye'deki yaşamdan memnun olan bireylerin de bu doğrultuda kendilerine tanınan imkânlardan memnuniyetleri artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Kültürlerarası İletişim, Suriye, Suriye Savaşı, Suriyeli Sığınmacılar.

PROBLEMS ENCOUNTERED BY THE SYRIAN REFUGEES IN THE PROCESS OF ADAPTATION AND COMMUNICATION IN TERMS OF THE SENSE OF BELONGING TO THE REPUBLIC OF TURKEY

ABSTRACT

The main purpose of this research was comparatively analyzing the sense of belonging of the Syrian refugees, who have been living under temporary protection in Turkey, to the Republic of Turkey and the problems that they experience in Turkey. The study group consisted of 476 individuals, 246 of whom were male and 230 were female. The study was conducted using the face to face survey method. Statistical analysis of the data was performed using SPSS 22.0 program pack. The Shapiro-Wilk test was applied to examine the normality distributions of numerical variables and normal distribution was obtained. Parametric tests were used in the data set. Frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, minimum and maximum values were used to analyze the descriptive statistics, in addition, independent samples T-test and one-way ANOVA tests were used for the differences of group means, and in the significant results, Tukey HSD multiple comparison test was used for the differences between the groups. In addition, Pearson correlation coefficient was used for the relationship analysis between the scales. In general, the Syrians have been living in Turkey in social harmony. The most important sense of belonging was through religious closeness (63%). Moreover, the level of belonging of Syrians is observed to be high. The levels of satisfaction with life in Turkey is higher in the individuals with higher levels of the sense of belonging. In this respect, the satisfaction levels regarding the opportunities provided them increases in the individuals who are satisfied with their life in Turkey.

Keywords: Migration, Intercultural Communication, Syrian, Syrian War, Syrian Refugees.

* Dr. Öğr. Üyesi, Harran Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Şanlıurfa, hasanciftci@harran.edu.tr

GİRİŞ

Birçok Ortadoğu ülkesi 2010 yılında başlayan Arap baharı nedeniyle farklı şekillerde etkilenmiştir. Suriye’de ilk rejim karşıtı ayaklanma 26 Ocak 2011 yılında başlamıştır. 15 Mart 2011 ise Suriye’nin Dera kentinde sokaklarda protesto gösterisinde bulunan gruplara ateş açılması ile birlikte 15 Mart tarihi resmen Suriye’deki iç savaşın başlangıç noktasını oluşturdu. Gün geçtikçe olaylar durulacağına aksine şiddetlenerek arttı. İç savaşın başlaması ve şiddetlenmesi sivil halkın göç etmesine en büyük neden olmuştur. Türkiye’nin en uzun sınırının Suriye sınırı olması, Suriye vatandaşlarının hem ekonomik hem de ulaşım olarak Türkiye’yi tercih etmesi aynı zamanda halen her iki sınırda da yaşayan birçok insanın akraba olması nedeni ile Suriyelilerin en büyük göç hareketi Türkiye’ye olmuştur. Kısa zamanda bu büyük bir kalabalığa ev sahipliği yapmak zorunda kalan Türkiye diğer ülkelere göre savaştan dolayı olarak etkilenmiştir.

Dil, din ve ırk, ekonomik statü ayrımı yapmadan “açık kapı” uygulaması ile Suriyeli vatandaşları Türkiye Cumhuriyeti devleti kabul etmiştir. Hiçbir Suriyeli vatandaş herhangi bir nedenden ötürü sınırdan çevrilmemiş, onlara “geçici koruma statüsü” vermiştir (Özdemir, 2017: 115). Coğrafi konumundan dolayı, büyük köklü devlet kültür ve geleneği sayesinde sığınmacılara bütün imkânlar sağlanmıştır (Gültekin ve Arslan, 2018: 263). Öte yandan Türkiye bir anda ülkesine akın akın gelen Suriyeli sığınmacılara her anlamda yardımcı olarak ekonomik yönden de ağır bir yükün altına girmiştir. Kamplara yerleştirilen Suriyeli sığınmacılara ekonomik, kültürel, psikolojik eğitim anlamında destekler sağlanmıştır. Kamp dışında yaşamak isteyen Suriyeli sığınmacılara da ekonomik, kültürel, eğitim, sosyal, psikolojik konularda yardımcı olunarak onların Türk toplumuna adapte olmaları için her desteği sağlamıştır.

Afad’ın 21.05.2018 tarihli verilerine göre 3.593.864’ü bulan sayıları ile toplumda birtakım sorunlar da yaşamaktadırlar. He ne kadar sayıları çok olsa da Türkiye’nin birçok şehrine yerleşen sığınmacılar diğer insanlarla birlikte yaşama imkânına sahip olmuşlardır. Bunun yanı sıra sığınmacılar bu imkânın getirdiği dil ve kültür uyumları, akraba ilişkileri sosyo-ekonomik durumdaki benzerlik gibi unsurlarla adaptasyon süreçleri kolaylaşırken farklı durum ve sorunlarla da karşılaşabilmektedir. Bu sorunların bazıları Suriyeli sığınmacılardan kaynaklanan (dil, din, eğitim, ekonomik, etnik köken, kültürel, sosyal yaşam, psikolojik) problemler olsa da bazı sorunlar da Türkiye şartlarından (önyargı, dil farkı, eğitim durumu, etnik köken, örf adet, gelenekler, kültürel farklılıklar) kaynaklanmaktadır. Buna bağlı olarak Suriyeli sığınmacıların adaptasyonu gecikmektedir.

KÜLTÜRLER ARASI İLETİŞİM

Genel olarak iletişim bireylerin duygu, düşünce, bilgilerini sözlü veya sözsüz olarak aktardıkları süreçtir (Mutlu, 1998: 168). İletişim sürecinde bir etkileşim vardır. Sağlıklı iletişim yöntemi iki yönlü iletişimdir. İnsanlar doğası gereği başkaları ile iletişim kurmak zorundadırlar. Çünkü insan sosyal bir varlıktır ve iletişim sosyallığın gereğidir. İletişimde bulunan birey iletişimin doğası olan davranış şekillerini (iletişim amacı, sebebi, çıkarımları, ne zaman, nerede nasıl davranacağını) da iletişim sayesinde öğrenir (Erdoğan ve Alemdar, 2005: 12). Kültür beş ana unsurdan meydana gelmektedir. Bunlar; tarihi birikim (ülkelerin etkisi, mitler ve öyküler, kolonyalizm), sosyal kimlik (din, dil, ırk, nüfusun cinsiyet bazında dağılımı, eğitim durumu), ekonomik süreçler (teknolojik değişim, ekonomik değişim, üretim endüstrisi), kurumsal nedenler (bürokrasi, yönetim şekli, kanunlar), coğrafi (bitki örtüsü, hava durumu) nedenlerdir (Singh, 2002: 251).

Ortak bir kültür içerisinde büyümüş kişilerin şekillerden, sembollerden, davranışlardan, gördüklerinden, yaşadıklarından aynı sonuca varması, anlamlandırması muhtemeldir (Parker, 1998: 165). Her kişi etrafında şekillenmiş çevrenin kültür özelliklerini alır, onunla şekillenir. Bu süreç çocukluğu ile başlar. İletişim ile kültür iç içedir. İletişim kişilerin sosyalleşmesinde bir araçtır (Young Yun Kim, 2001: 46-62). Birbirinden farklı iki kültüre sahip bireyler arasında

gerçekleşen ilişki, etkileşim durumu kültürler arası iletişim sürecini ifade eder. Kültürler arası iletişim, sosyal hayatın birçok alanını; aile, evlilik yapma, davranış şekilleri, diğerleri ile iletişim kurmayı, ticaret yapmayı vb. kapsar. Toplumların göç etmesi de kültürel iletişim konularındandır. Kültürler arası iletişim farklı kültürlerle sahip bireylerin kendi aralarında gerçekleştirdikleri iletişimi, etkileşimi anlamlandırmak, açıklamaktır (Kartarı, 2001: 9-12).

KAVRAMSAL OLARAK ÖNYARGI, AYRIMCILIK, KALIP DÜŞÜNCE

Başka kişi ve gruplara karşı ayrımcı, hoşgörüsüz ve haksız davranışlar önyargıdır. Kişisel faktörlere dayandığı için değiştirilmesi uzun zaman alır ve zordur. Kişilerin toplumdaki diğer bireylerle ilişkisi önyargıları nedeni ile bozulabilmektedir. Önyargılar sosyolojik, psikolojik, ekonomik, tarihsel vb. faktörler ile oluşabilmektedir (Gürses, 2005: 143). Önceden edinilmemiş, araştırılmamış bilgi ile peşin hükümlerle varılan yargılar bütünüdür (Başar, 2003: 222; Göksu, 2011: 2). Önyargılar içinde bulunulmayan bir sosyal gruba karşı olumlu veya olumsuz duygusal tepkilerdir (Eagly ve Diekman, 2005). Bir insan veya gruba karşı temeli olmayan inançlar veya fikirlerdir. Duygular da bu kavramlara paralel oluşursa önyargı bir tutum olarak oluşur (Quillian, 2006). Önyargılar, sosyal hayatta ve kişilerle ilişkilerde sürekli karşılaşılabildiğimiz ve birtakım ayrıcalıklara imkân verebilen tutumlar bütünüdür. Önyargılar sürekli olarak olumsuz, sevimsiz durumlar için geçerli değildir. Olumlu sempatik duygulara da paralel gidebilmektedir (Paker, 2012: 1). Önyargılar aslında basit bir terim olarak telaffuz edilse bile tarihsel, ekonomik, sosyopolitik alanlardan etkilenmiş bir tutumlar bütünüdür. Seçim yaparken, karar alırken önyargılar doğrultusunda davranılmaktadır. Kimlik ve kişilik gelişim süreçlerinin önyargılar üzerinde etkisi yadsınamaz, bu süreçler olumlu önyargı ve olumsuz önyargılara neden olabilmektedir. Önyargıların oluşumunda büyük grupların yönlendirici etkisi oldukça fazladır (İlhan ve Çevik, 2015: 52).

İnsanlar, birey veya gruba karşı olumsuz/olumlu zihninde oluşturduğu algılamaların, inançların bütününe toplum içinde çocukluğu boyunca sosyalleşme ilişkileri sürecinde öğrenir. Önyargılar kuşaklar boyunca aktarılabilir. İnsanların önyargılarını ilişkileri belirlenmektedir. Önyargılar ve kalıp düşünceler kişinin bir diğer kişi ile etkileşime, iletişime girmek istemediği durumda onun hakkındaki bilgi açığını doldurmalarına ve kişinin farklılıklarının görmezden gelinmesine neden olan aynı zamanda iletişim oluşturma sürecinde çeşitli engellerin yaşanmasına neden olduğu tutumlardır. Önyargılar çoğu zaman yanlış anlaşılmalara neden olabilmektedir. Önyargı, ayrımcılık ve kalıp düşünceler iletişimin önündeki engeldir. Ayrımcılığın aşırılığı düşmanlık yaratabilmektedir (Çoşgun, 2004: 8-10).

Ayrımcılık algılardan ziyade görülebilir somut olarak sergilenen davranışlardır. Bir gruba veya bireye belli farkları, özellikleri nedeni ile eşit olmayan farklı muamelelerdir. Ayrımcılık, uğradığı, gördüğü muamele nedeni ile durumdan olumsuz biçimde etkilenmektedir (National Research Council, 2004). Ayrımcılığı kişiler birbirine uygulayacağı gibi kurumlar da bireylere uygulayabilir. Zaman zaman özellikle farklı etnik kökenlere sahip ülkelerde ayrımcılığı uygulayan kurumlar olarak medya özellikle de yazısı basın öne çıkmaktadır (Çiftçi, 2014). Ayrımcılık kalıp düşüncelerin ve önyargıların pratikte uygulamalarının sonucudur (Kağıtçıbaşı, 1985: 102). Ayrımcılık, bir kişinin herhangi bir bireye veya kalabalığa karşı olumlu/olumsuz, önyargılı davranış şeklidir (Çoşgun, 2004: 45). Yani önce önyargılar ve kalıp düşünceler kişinin zihninde oluşur daha sonra bunlar ayrımcılığa neden olur. Ayrımcılığın temelinde önyargı vardır. Suriyeli sığınmacılar ile anket çalışması esnasında yapılan görüşmelerde Suriyeli sığınmacıların Türkiye vatandaşları ile iletişime geçme konusunda imtina etmesi, ilişkide bulunmaması, paylaşım içerisine girmemesi, aynı mekânda bulunmayı arzu etmemesi Türkiye vatandaşlarına Suriye vatandaşlarının zihninde oluşturdukları önyargılarından ileri gelen ayrımcılık davranışdır. Buna bağlı olarak Türkiye vatandaşlarının aynı şekilde Suriyeli sığınmacılar ile paylaşımında bulunmak istememesi, evlerini, işyerlerini kiraya vermemesi, aynı mekânda bulunmak istememesi, kendini aynı mekânda güvensiz hissetmesi, çocuklarının aynı okulda okumasına karşı çıkması Türkiye vatandaşlarının önyargıları sonucu ortaya çıkan

ayrımcı davranışlarıdır. Buna bağlı olarak kendisine ayrımcılık yapılmadığı halde diğerlerinden farklı olduğu için bireyin zihnindeki önyargıları, kalıp düşünceleri de ayrımcılığa uğruyormuş gibi algılamasına neden olabilmektedir.

Bu noktada medya mevcut önyargıları yeniden üretmesi anlamında önemli aktör olarak karşımıza çıkarken, çoğunlukla kişiler kendilerine gelen mesajları özellikle de gündemin kendileri ile ilgili olduğu zamanlarda merkezi yolu kullanarak bilişsel süreçte alımlama eğilimindedirler (Çiftçi, 2018)

Kalıp Düşünce (Kalıp yargı) (Stereotypes) kendimizden olmayan farklı grup veya bireyler hakkında üçüncü şahıslardan edinilen, herhangi bir yerde manşet veya özet olarak okunulan bilgilerin toplanarak zihinde bir araya getirilerek oluşturulmuş tutumlar bütünüdür. Kalıp düşünceler iletişimde olunan veya olunmayan grup veya bireyler hakkında özet bir fikir oluşmasını sağlar (Göksu, 2011: 1). Bu özet bilgiler grup veya birey hakkında sahip olunan tutumlar, o grubun üyeleri ile rast gelindiğinde kişiye verilecek tepkiler ve ona yapılacak davranış şeklini belirler. Kalıp düşünceler karşılaşılan kişi için yeniden bir başlangıç değil zihnindeki yargılar üzerine kuruludur. Kalıp düşünce; yeni durumları ve bilgileri çabucak kategorilere ayırmaya yarayabilen genelleme, basitleştirme olduğundan bir kişi, olay, konu, fikir hakkında olumsuz sonuçlar doğurabilir (Kağıtçıbaşı, 1985: 102-103).

Tezcan (1972) 'a göre kalıp düşünceler peşin hükümler bütünüdür ve aşağıdaki gibi şekilde sıralanabilir:

- 1- Deneyim ve bilgi sahibi olmadan bir eşyaya, kişiye veya gruba karşı takınılan iyi ya da iyi olmayan tutumlar bütünüdür.
- 2- Mantık açısından çabucak karar vermeden, üzerinde düşünmeyi gerektiren durumlar karşısında ret veya kabul etme davranışı sergilemesidir.
- 3- Bir durum veya kişi ile ilgili ortaya atılan fikirleri kendi mantık süzgecinden geçirmeden, duygularından yoksun bir biçimde kabul etmesi ve bunu kişi veya kurumlara mal etmesidir
- 4- Kurum ve kuruluşları vicdani hassasiyetleri bir yana bırakarak lekelemektir (Aktaran Çoşgun, 2004: 29)

Algılamalar/yargılar aynı zamanda bireyden bireye, bölgeden bölgeye ve ülkeden ülkeye farklılık gösterebilir (Özer, 2014: 186). Bireyin içinde bulunduğu durum şartlar yargısını farklı etkilemekle birlikte bireyin sosyal ekonomik, kültürel durumu yargısını şekillendirebilmektedir (Karabulut, 2014: 117-118; Pustu, 2014: 313; Fisher, 1997: 24-25). Bununla birlikte biz ve onlar ikiliğindeki kalıplaşmış yargılar ve fikirler özellikle çatışmaların devam ettiği bölgelerde kültürel bellek ve kültürel kimlik şekillenmektedir. Aynı zamanda mevcut tutum ve algıların devamlılığı medya aracılığı ile yeniden canlandırılmaktadır (Çiftçi, 2018: 154). Kişilerin inançları, içinde buldukları topluluğun sahip olduğu kültürel değerleri, normları, gelenekleri, yaşam şekilleri, beklentileri olayları ve durumları yorumlamada yargılarını şekillendirebilmektedir. Önyargı ayrımcılığın temelini oluşturmaktadır. Önyargılar kişilerin zihinsel ve psikolojik durumu ile alakalıdır (Keneş, 2016: 263). Suriyeli sığınmacıların toplumda kendilerine karşı duyulan ayrımcılık, önyargı ile birlikte dışlanmaları algısı gerçek durumlar üzerinden değerlendirilebilecek örnekler ile mümkün iken soyut gerçek olmayan sadece Suriyeli sığınmacıların zihinlerinde oluşturduğu var olmayan nedenlerden de ileri gelebilmektedir. Suriyeli sığınmacıların bu ayrımcılığa uğrama önyargısı onların Türkiye toplumu ile entegre olamamasının nedenlerinin başında gelmektedir. Sonuç olarak Önyargı genel anlamda bireyselliğe (birey üretir), kalıp yargı ise toplumsal olana (toplumsal olarak zaman içerisinde üretilir) vurgu yapar. Ancak güçlü önyargılar süreç içerisinde kalıp yargıya dönüşebilir.

Vatandaşlık Bağlamında Aidiyet Olgusu

Vatandaşlık kavramı, hukuki, siyasi, sosyo-ekonomik yönleri ile çok boyutludur. Bireyin psikolojisini ve yasal statüsünü içinde barındıran vatandaşlık herhangi bir siyasi sisteme olan üyelik bağı tanımlamaktadır. Bu bağ kişinin yasal statüsü ile birlikte psikolojisini de etkiler (Çarkoğlu ve Kalaycıoğlu, 2014: 2). Vatandaşlık kavramı en yalın şekli ile bireylerin bir devlet ile arasındaki karşılıklı görev, hak ve yükümlülük ilişkilerini belirleyen, etkileyen hukuksal bir bağ olarak tanımlanabilir (Aybay, 2008: 4). Fakat Turner, vatandaşlığı sosyolojik perspektiften “bir bireyi toplumun yetkin bir parçası olarak niteleyen ve bunun sonucunda kaynakların bireylere ve gruplara dağılımını şekillendiren bir takım (hukuki, ekonomik, kültürel ve siyasi) uygulama” olarak tanımlamaktadır (Turner, 1993: 2). Siyaset teorisi yönü ile kavrama bakıldığında ise vatandaşlık soyut bir kavram olan devletle ilintili sadakat, hak, yükümlülükler ve statü olarak tanımlanmaktadır. Akademideki güncel Vatandaşlık tartışmalarında İngiliz sosyolog T. H. Marshall önemli bir referanstır. Marshall, vatandaşlığı “bir topluluğa aidiyet” şeklinde tanımlamaktadır (Bulmer ve Ress, 1996). Kymlicka ve Norman (1995: 301) vatandaşlığı hak ve sorumluluklarla birlikte bireyin kimlik yönü ile siyasi bir topluluğa aidiyetini vurgulamaktadır. Vatandaşlık kavramının sivil, siyasi ve sosyal haklarla ifade edilen hukuki bir statü olması durumudur. İkinci temel boyut, vatandaşlık kavramının toplumun kendi kendini yönetmesine ve siyasi kurumlarına bireyin siyasi bir özne, aktör olarak katılımını sağlaması ile ilgilidir. Son unsur ise, bireyin siyasi bir topluluğa aidiyetini belirten ayrı bir üyelik anlamına gelen vatandaşlığın kimlik boyutudur. Vatandaşlık temelde, ulus-devlet sınırları çerçevesinde geçerli olmak kaydı ile haklar, siyasi katılım ve kimlik olarak özetlenebilir. Dolayısı ile vatandaşlık kavramının bir taraftan bireylerce talep edilen haklar diğer taraftan da devletçe verilen bir kimlik ve statü olarak geliştiği söylenebilir (Polat, 2011: 129).

Vatandaşlık yalnızca siyasi sistemin temel unsuru olan siyasal topluma üye olmak ile elde edilen kazanımlar ve bu kazanımların yüklediği sorumluluklar ve aynı zamanda sorumlulukların sonucu olarak, bilhassa demokratik siyasal yönetimlerde daha yoğun olarak görülen siyasal katılımlarla sınırlı değil. Bu iki temel unsura bir de kimlik (identity), aidiyet eklemek suretiyle vatandaşlık kavramını anlamlı kılmak mümkündür (Weale ve Lehning, 1997; Heater, 1990; Delanty, 2000). Vatandaşlık belli bir ulusa ait olmak duygusu ile örtüşen veya örtüşmeyen, Fakat hukuken ulusal olarak nitelendirilen bir birey/devlet bağı da içerir. Bu sebeple, geleneksel ifadeyle vatandaşlık, özneler arası ilişkilere gönderme yaparken eşitlik kavramı üzerinden tanımlanmalıdır. Çünkü kültürel vatandaşlıkta hedef yalnızca eşit olmak değil gerçek anlamda ait hissi yaratacak olan kimlik, aidiyet ve dolayısıyla yaşam alanlarına kaymıştır (Morva, 2015: 142-143).

Aidiyet duygusu bağlılığı tanımlamaktadır. Toplumsal gelişme için önemli kıstaslardan birisi aidiyet duygusunun yüksek olmasıdır. Bir bireyin topluma kuvvetli duygu bağı ile bağlanması, güvenmesi ve o toplumun normlarına/kurallarına aynı zamanda değer yargılarına uygun bir şekilde hayatını yaşamaya çalışması kendisini toplumunun bir parçası olarak hissettiği süreci kapsamaktadır. Alptekin (2011)’e göre aidiyet önemli bir ihtiyaçtır ve kişinin zihninde oluşan bir duygu birikimi olarak ele alınmasının yanında bireyin kişilik ve kimlik gelişimi yöneliminde bir bilinç durumu ile bağlantılı olduğu görülmektedir. Bireylerin birbirlerine duydukları güven ve birbirleri için değerli, gerekli olduklarına dair inançları kuvvetlendikçe aralarındaki aidiyet duygusu bağının da kuvvetlenmesi bir gerçektir. Kişileri oldukça fazla yönde ortaklıklarda buluşturan, topluma karşı gelişen veya geliştirilen aidiyet duygusuna ilişkin kullanılacak kavram da “toplumsal aidiyet” tir . İçinde bulunduğu topluma aidiyet hissi besleyen kişi, kendisini o toplumun bir parçası gibi görür (Alptekin, 2011: 15). Farklılıkların tanınması, tek tek grupların ve bireylerin özellikle ana akım kültürün içinde olmayanların toplumsal ve mekânsal düzlemde aidiyetlerini sağlamanın bir fonksiyonu olarak tanımlanabilir. Fakat yalnızca kültürel vatandaşlık için, resmi olarak bir mekâna/yere ait olmak kâfi değildir, bu aidiyet duygusunun gerçek olmasını gerekli kılar (Frosh, 2001: 62). Ancak, çok kültürcülüğün en iyi alternatifinin hâlâ kendisi olduğu düşünüldüğünde, kültürel vatandaşlığın farklılıkların tanınması ve aidiyet üzerinden işletilebileceğinin kabulü; bunun yolunun özneler arası etkileşim, iletişim

süreçlerinden geçtiğini söylemek mümkündür (Morva, 2015: 142-143). Kültürel gerçeklikler çerçevesinde, eşitliğin sağlanması aracılığıyla entegrasyona ulaşma fikri, farklılıkların kabul edilmesi fikrinin yerini almıştır (Herrero, 2010: 2). Tüm bu unsurlar kapsamında değerlendirildiğinde, Vatandaşlığı bir ülkeye aidiyet duymanın veya sürdürülebilir bir toplumsal kabul ile o toplumun bir parçası olabilmekten öte, değerler sistemini sahiplenmek ve siyasal süreçlere katılarak toplumu dönüştürmeye de ortak olabilmek anlamında düşünmek gerekir. Aksi halde, vatandaşlığa erişimin mümkün kılınmadığı süreçlerde siyasete katılımın sınırlandırılması toplumsal dışlanmanın ve asimilasyonun bir adımı olarak karşımıza çıkmaktadır (Yıldız, 2017: 64).

SAVAŞ SONRASI SURİYELİ SİĞINMACILARIN TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NDEKİ MEVCUT DURUMU

Suriye’de Dera kentinde 15 Mart 2011 yılında baş gösteren iç karışıklıklarda, içinde çoğunlukla sivillerin olduğu, yaklaşık 500 bin insan yaşamını kaybetti. 2011 verilerine göre nüfusu 21 milyonun biraz üstünde olan Suriye’de bu süreçte 13,5 milyon Suriye vatandaşı, yardım almaya mecbur hale geldi. 6,3 milyon insan evlerinden edilirken, bunun 4,9 milyonu ise çareyi komşu ülkelere sığınmakta/kaçmakta buldu. 29 Nisan 2011’de Hatay ili Yayladağı ilçesinden 260 kişilik bir grup olarak Türkiye’ye giriş yapmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın talimatıyla Suriye savaşı mağdurları için krizin ilk gününden bu yana din, din, ırk, cinsiyet ayrımı olmaksızın “Açık Kapı Politikası” uygulanarak Suriyeli sığınmacılar kabul edildi. Bugün, dünyanın en çok sayıda sığınmacıya ev sahipliği yapan Türkiye, sivil toplum kuruluşlarının da (AFAD) koordinasyonu ile savaştan kaçan Suriyeli sığınmacılara yeni bir hayat sunuldu (AFAD, 2017: 1). 2018 yılı Mayıs ayı istatistikî verilerine bakıldığında sayıları 3 buçuk milyonu aşmış ve neredeyse Türkiye’nin bütün şehirlerine dağılmışlardır. Geçici barınma merkezi içinde ve dışında kalan Suriyelilerin sayılarına bakıldığında;

Tablo 1. Geçici barınma merkezi içinde ve dışında kalan Suriyeliler

Geçici Barınma Merkezlerinde Kalanlar	214.849
Geçici Barınma Merkezi Dışında Kalanlar	3.368.585
Toplam	3.583.434

Kaynak: www.goc.gov.tr

Tablo 1’den de anlaşacağı gibi, kamp dışında, kalan Suriyelilerin sayısının 31.05.2018 tarih itibarı ile 3.368.585 bu sayının kamp içindekilerin bu oranın %10 una denk gelmektedir. Geçici barınma alanı içinde ve dışında yaşayan Suriyeli sığınmacılara Türkiye Cumhuriyeti Devleti sağlık, eğitim hizmetleri sunarken; kamp içindekilere sürekli kamp dışındakilere bazen gıda yardımında bulunmaktadır.

Tablo 2. İllere göre Türkiye’deki Suriyeli nüfusu

Şehirler	Kayıt Edilenler	Nüfusu	İlin Nüfusu ile Karşılaştırma Yüzdesi	Şehirler	Kayıt Edilenler	Nüfusu	İl Nüfusu ile Karşılaştırma Yüzdesi
TOPLAM	3.583.434	80.810.525	4,43%	TOPLAM	3.583.434	80.810.525	4,43%
ADANA	202.676	1.216.475	9,14%	K. MARAŞ	100.346	1.127.623	8,90%
ADİYAMAN	29.688	615.076	4,83%	KARABUK	772	244.453	0,32%
AFYON	3.628	715.693	0,51%	KARAMAN	687	246.672	0,28%

AGRI	1.150	536.285	0,21%	KARS	133	287.654	0,05%
AKSARAY	2.691	402.404	0,67%	KASTAMONU	1.395	372.373	0,37%
AMASYA	618	329.888	0,19%	KAYSERİ	74.524	1.376.722	5,41'
ANKARA	98.731	5.445.026	1,81%	KIRIKKALE	1.009	278.749	0,36%
ANTALYA	1.022	2.364.396	0,04%	KIRKLARELİ	2.435	356.050	0,68%
ARDAHAN	91	97.096	0,09%	KIRŞEHİR	897	234.529	0,38%
ARTVİN	33	166.143	0,01%	KİLİS	131.109	136.319	96,18%
AYDIN	11.291	1.080.839	1,04%	KOCAELİ	44.277	1.883.270	2,35'
BALIKESİR	2.923	1.204.824	0,24%	KONYA	107.515	2.180.149	4,93
BARTIN	98	193.577	0,05%	KÜTAHYA	549	572.256	0,10%
BATMAN	21.256	585.252	3,63%	MALATYA	26.176	786.676	3,331
BAYBURT	28	86.417	0,03%	MANİSA	12.117	1.413.041	0,86%
BİLECİK	442	111.693	0,20%	MARDİN	91.846	809.719	11,47%
BİNÖL	840	273.354	0,31%	MERSİN	208.139	1.793.931	11,60%
BİTLİS	966	341.474	0,28%	MUĞLA	13.423	938.751	1,4m
BOLU	2.095	303.184	0,69%	MUŞ	1.434	404.544	0,35%
BURDUR	8.764	264.779	3,31%	NEVŞEHİR	8.823	292.365	3,02%
BURSA	148.077	2.936.803	5,04%	NİĞDE	3.570	352.727	1,01%
ÇANAKKALE	1.765	530.417	0,51%	ORDU	563	742.341	0,08%
ÇANKIRI	391	186.074	0,21%	OSMANİYE	54.555	527.724	10,34%
ÇORUM	1.831	518.421	0,54%	RİZE	916	331.041	0,28%
DENİZLİ	11.060	1.018.735	1,18%	SAKARYA	13.811	990.214	1,39%
DİYARBAKIR	32.912	1.699.901	1,94%	SAMSUN	5.900	1.312.990	0,45%
DÜZCE	1.071	377.610	0,28%	SİİRT	4.522	3.24.394	1,39%
EDİRNE	866	406.855	0,11%	SİNOP	96	207.417	0,05%
ELAZIĞ	11.549	583.671	1,98%	SİVAS	3.144	621.301	0,05%

ERZİNCAN	83	131.511	0,04%	ŞANLIURFA	475.781	1.985.753	13,96%
ERZURUM	1.052	760.476	0,14%	ŞIRNAK	14.937	503.136	2,97%
ESKİŞEHİR	4.260	860.620	0,49%	TEKİRDAĞ	10.492	1.005.463	1,04%
GAZİANTEP	384.285	2.005.515	19,16%	TOKAT	1.108	602.086	0,18%
GİRESUN	116	437.393	0,03%	TRABZON	3.110	786.326	0,40%
GÜMÜŞHANE	69	170.173	0,04%	TUNCELİ	45	82.498	0,05%
HAKKARİ	5.833	175.761	2,12%	UŞAK	2.594	364.971	0,71'
HATAY	445.095	1.575.226	28,26%	VAN	2.893	1.106.891	0,26%
İĞDIR	89	194.775	0,05%	YALOVA	3.882	151.103	1,55%
ISPARTA	7.177	433.830	1,65%	YOZGAT	4.543	418.650	1,0%
İSTANBUL	561.159	15.029.231	3,73%	ZONGULDAK	316	596.892	0,05%
İZMİR	137.167	4.279.677	3,21%				

Kaynak: www.goc.gov.tr

Tablo 2' ye bakıldığında sayıları 2018 yılı itibarı ile 3 buçuk milyonu aşan Suriyeli sığınmacıların Türkiye'nin her şehrine dağıldıkları görülmektedir. Türkiye nüfusu ile Suriyeli sığınmacıların sayıları karşılaştırıldığında ülke nüfusunun yaklaşık %3,72 oranına denk gelmektedir. Fakat bunların içerisindeki 11 ilde (Adıyaman, Adana, Hatay, Kayseri, Kahramanmaraş, Mardin, Osmaniye, Mersin, Şanlıurfa, Kilis, Gaziantep) sığınmacı sayısı ülke nüfus ortalamasının oldukça üstündedir. Bilhassa il nüfusları ile eşleştirildiğinde Kilis ilinde %96,18 Suriyeli olduğu, Hatay ilinde %28,26 Suriyeli sığınmacının olduğu, Şanlıurfa ilinde %23,96 sığınmacının olduğu, Gaziantep ilinde %19, 16'lık oranla sığınmacı sayıları ile öne çıkmaktadırlar. Suriyeli sığınmacıların sayı olarak bu şehirlerde fazla olması şehirlerin Suriye sınırında olması, etnik olarak yakın olmaları ve akrabalık ilişkileri sayılabilir. Buna bağlı olarak Türkiye 3,5 milyonun üzerindeki Suriyeliye ev sahipliği yapmaktadır (UNHCR, 2018) istatistiklerine göre bu da Türkiye'yi dünya ülkeleri içinde en fazla sayıda Suriyeli mülteciyi barındıran ülke konumuna sokmuştur. Türkiye Cumhuriyet Devleti sınırdaki 10 ilde 21 barınma merkezi oluşturmuştur. Barınma merkezlerinde yaşayanların sayısı 2018 itibarı ile 214.849 bindir. Genellikle çadır kentler Suriye sınırlarındaki şehirlerde kurulmuştur. Bu nedenle hem barınma merkezlerinde yaşayanlar hem de barınma merkezleri dışında yaşayanların sayısına göre Şanlıurfa, Kilis, Hatay, Gaziantep en kalabalık Suriyeli sığınmacı nüfusuna sahiptir (Göç İdaresi, 2018; UHMD, 2018; UNHCR, 2018; AFAD, 2018)

Suriyeli sığınmacılar için belediyeler, Kızılay, AFAD vb. resmi kurum ve kuruluşlarla birlikte alanda çalışma yapan sivil toplum kuruluşları hizmet sunmaktadır. Fakat tüm bu uğraşlara rağmen Suriyeli sığınmacılar birçok konuda sorunlar yaşamaktadır. En büyük sorun sığınmacıların statüleri sorunudur. Mülteci hakları Suriyeliler için değil Avrupa vatandaşlarına verilmektedir. Yasal olarak Suriyeli sığınmacılar "geçici koruma" statüsünde Türkiye'de yaşamaktadır. Her ne kadar geçici koruma altındaki sığınmacılar "ülke topraklarına kabul, geri gönderilmeme, temel ve acil ihtiyaçların karşılanması" garantisi olsa da sosyal yaşamları gereği daha geniş haklara ihtiyaç duymaktadırlar (Efe, 2015: 13-14).

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye’de geçici koruma altında yaşayan Suriyeli sığınmacıların Türkiye Cumhuriyeti’ne aidiyet duyguları bağlamında Türkiye Cumhuriyeti topraklarında adaptasyon ve iletişim sürecinde karşılaştıkları sorunları karşılaştırmalı olarak analiz etmeye yöneliktir. Bu çalışma Suriyeli Sığınmacıların Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ne Aidiyetlerinin belirlenmesi, Adaptasyon ve İletişim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunların tespitine yönelik olduğundan büyük önem taşımaktadır. Bu temel amaç doğrultusunda;

1. Suriyeli bireylerin aidiyet düzeyleri, sosyo-demografik özellikler arasında anlamlı bir fark göstermekte midir?

2. Suriyeli bireylerin aidiyet düzeyleri, Türkiye’ye geliş zamanları arasında anlamlı bir fark göstermekte midir?

3. Suriyeli bireylerin aidiyet düzeyleri, Türkiye’deki konumları arasında anlamlı bir fark göstermekte midir?

4. Suriyeli bireylerin aidiyet düzeyleri, Türkiye’deki aidiyet yönleri arasında anlamlı bir fark göstermekte midir?

5. Suriyeli bireylerin aidiyet düzeyleri, Türkiye’de ayrımcılığa uğrama durumları arasında anlamlı bir fark göstermekte midir?

6. Suriyeli bireylerin Türkiye’deki yaşam memnuniyeti, Türkiye’de ayrımcılığa uğrama durumları arasında anlamlı bir fark göstermekte midir?

7. Suriyeli bireylerin tanınan imkânlardan memnuniyet düzeyleri, Türkiye’de ayrımcılığa uğrama durumları arasında anlamlı bir fark göstermekte midir?

8. Suriyeli bireylerin aidiyet düzeyleri, aidiyet duygusu, Türkiye’deki yaşam memnuniyeti ve tanınan imkânlardan memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Soruları sorularak sorun tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1- Araştırma bulguları, anketin uygulandığı 02-30 Nisan 2018 tarihinde zaman dilimindeki Suriyeli sığınmacıların Türkiye Cumhuriyeti’ne olan aidiyet duyguları bağlamında adaptasyon ve iletişim sürecinde karşılaştıkları sorunların nedenini belirlemeye yöneliktir.

2- Anket Suriyeli sığınmacıların Türkiye Cumhuriyeti’ndeki karşılaştıkları sorunları belirlemeye yönelik olduğundan; isimlerinin alınmamasına rağmen Suriyeli sığınmacıların fişlenecekleri, tepki görecekları, ülkelerine geri gönderilecekleri, yardımların kesileceği korkusu ile ankete yoğun katılım göstermemişlerdir.

3- Araştırma verilerinin yalnızca anket yapılarak elde edilmesi gözlem, mülakat vb. yöntemlerinin kullanılmaması araştırmanın bir diğer sınırlılığıdır.

4- Bürokratik işlemler, zaman maliyet (rehber, çevirmen), kısıtlarından dolayı araştırma için ancak 400 kişiye ulaşıldı. Daha sonra yapılacak çalışmalarda Türkiye’deki her şehir birbiri ile karşılaştırılarak şehirlere göre farklılık gösterip göstermediği tespit edilebilir. Aynı çalışma Türkiye ve Suriyelilerin çoğunlukta olduğu Avrupa ülkelerinde yapılarak ülkeler bazında bir karşılaştırma yapılabilir.

5-Araştırmanın örneklemini Türkiye’de barınma alanı dışında Adıyaman, Adana, Hatay, Kayseri, Kahramanmaraş, Mardin, Osmaniye, Mersin, Şanlıurfa, Kilis, Gaziantep illerinde yaşayan

Suriyeli sığınmacılardan oluşmaktadır. Sığınma alanı içindeki Suriyeli sığınmacılar ile izin engelinden dolayı görüşülemediğinden ankete dâhil edilememişlerdir. Daha sonra çalışmacıların yapacakları araştırmalarda bürokratik izin engelleri aşılarak kamp (sığınma alanı) içerisindeki sığınmacılara da anket uygulanabilir.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Suriye savaşının başladığı 2011 ve sonrasında Türkiye'ye gelen Suriyeli sığınmacılar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 31.05.2018 verilerine göre barınma alanları (kamp) dışında en fazla Suriyeli sığınmacıyı barındıran Adıyaman, Adana, Hatay, Kayseri, Kahramanmaraş, Mardin, Osmaniye, Mersin, Şanlıurfa, Kilis, Gaziantep illerinde yaşayan Suriyeli sığınmacılar oluşturmaktadır. Cinsiyet oranlarına bakıldığında; ankete katılan Suriyeli sığınmacıların 246'sını erkekler, 230'unu kadınlar oluşturmaktadır. Araştırmaya çoğunlukla 36-45 yaş grubu arasındaki kişiler katılım göstermiştir. Araştırmacılar 1000.000 ile 25000.000 evrenli topluluktan örneklem büyüklüğü 0,05 hata payı ile seçerken 384 kişinin yeterli olduğunu belirtmiştir (Balcı, 2011: 106). Bu çalışmanın Suriyeli sığınmacılara yapılmasının en büyük nedeni 2011 yılında geçici olarak misafir anlayışı ile Türkiye'ye gelen fakat uzayan savaş nedeni ile zorunlu olarak Türkiye'de yaşayan Suriyelilerin durumlarının belirlenmesi hedeflenmiştir. Suriyeli sığınmacılara anketi cevaplamaları konusunda herhangi bir baskı yapılmamıştır. Katılımda gönüllülük esası temel alınmıştır. Ankete katılanlardan kişisel bilgileri istenmemiştir. Anket tercüman marifeti ile Arapçaya çevrilmiştir. Anket hem Arapça hem Türkçe olmak üzere oluşturulmuştur. Okuma yazma bilmeyen kişiler için anketi anlayıp cevap verebilmeleri için tercüman tutulmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmada Sosyo-Demografik Özellikler, Türkiye'ye Geliş Zamanı, Türkiye'deki Konumu, Aidiyet Duygu Düzeyi, Aidiyet Yönleri, Ayrımcılığa Uğrama Ve Ayrımcılık Yönleri, Sosyal Uyum Problemleri, Yaşam Ve Tanınan İmkanlardan Memnuniyet Düzeyleri Olmak Üzere 19 Sorudan Oluşmaktadır. Yüzyüze anket en güvenilir anket yöntemidir (Kaya vd, 2017: 46). Veriler Suriyeli bireylere yüz-yüze anket yoluyla toplanmıştır. Tesadüfi Örnekleme Yöntemlerinden Basit Rastgele Örnekleme Yöntemiyle 476 kişiye uygulanmıştır. Araştırmada aidiyet, yaşam ve tanınan imkanlardan memnuniyet boyutlarına yönelik Cronbachalpha güvenilirlik değeri 0.47 olarak bulunmuş ve bu maddeler orta düzeyde güvenilirlik göstermiştir. Ayrıca ayrımcılık, sosyal uyum, savaş bitmesi durumunda Türkiye'de kalmak isteme ve imkân olması durumunda başka ülkelere gitme durumu ile ilgili maddelerin Cronbachalpha güvenilirlik değeri 0.64'tür ve bu değer oldukça güvenilirdir.

Araştırmanın Yöntemi ve Verilerin İstatistiksel Analizi

Çalışmanın istatistiksel analizleri SPSS 22.0 programı kullanılarak yapılmıştır. Sayısal değişkenlerin normallik dağılımlarına bakmak için Shapiro-wilk testi uygulanmış ve normal dağılım elde edilmiştir. Veri setinde parametrik testler kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistiklerin çözümlenmesinde de frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerlerden faydalanılmıştır. Ölçekler normallik dağılımına uygun olduğundan, bağımsız 2 grubun ortalama karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi, 2'den fazla bağımsız grubun karşılaştırılmasında ise One-WayANOVA (Tek yönlü varyansanalizi) testi, gruplar arasındaki farklılıkları Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi ve değişkenler arasındaki ilişkiyi ölçmek için Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, 0,05 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

BULGULAR ve YORUM**Tablo 1.** Sosyo-demografik Özellikler

		n	%
Cinsiyet	Kadın	230	48,0
	Erkek	246	52,0
Yaş	18-25	63	13,0
	26-35	117	25,0
	36-45	206	43,0
	46 ve üzeri	90	19,0
Medeni durum	Evli	405	85,0
	Bekâr	71	15,0
	Yok	60	13,0
Çocuk durumu	1	16	3,0
	2	31	6,5
	3	51	10,5
	4	109	23,0
	5 ve üzeri	209	44,0
	0-999	268	56,0
Aylık gelir	1001-2000	141	30,0
	2001-3000	43	9,0
	3001 ve üzeri	24	5,0
	Okur-yazar değil	50	10,0
Eğitim	İlköğretim	144	30,0
	Lise	157	33,0
	Ön lisans	65	14,0
	Lisans	56	12,0
	Lisansüstü	4	1,0
	Öğrenci	53	11,0
	İşsiz	115	24,0
Meslek	Esnaf	17	4,0
	Ev hanımı	133	28,0
	Çiftçi	5	1,0
	İşçi	144	30,0
	Diğer	9	2,0

Araştırmaya katılan kişilerin %48'i kadın, %52'si erkektir; %13'ü 18-25 yaş, %25'i 26-35 yaş, %43'ü 36-45 yaş arasında ve %19'u ise 46 yaş ve üzerindedir; %85'i evli, %15'i bekâr; %3'ünün 1 çocuğu, %6,5'inin 2 çocuğu, %10,5'inin 3 çocuğu, %23'ünün 4 çocuğu ve %44'ünün ise 5 ve üzerinde çocukları vardır; bununla birlikte %13'ünün ise hiç çocuğu yoktur. Kişilerin %56'sı 0-999 TL arasında, %30'u 1001-2000 TL arasında, %9'u 2001-3000 TL arasında ve %5'i ise 3001 TL üzerinde aylık gelirleri olduğunu belirtmiştir. Eğitim düzeyleri değerlendirildiğinde; %30'u ilköğretim, %33'ü lise, %14'ü ön lisans, %12'si lisans ve %1'i ise lisansüstü eğitim aldıklarını bununla birlikte %10'u ise okur-yazar olmadıklarını belirtmişlerdir. Kişilerin %11'i öğrenci, %4'ü esnaf, %28'i ev hanımı, %1'i çiftçi, %30'u işçi ve %2'i ise diğer meslek gruplarında olduklarını; %24'ü ise herhangi bir işte çalışmamaktadır.

Tablo 2. Türkiye'ye geliş zamanı ve Türkiye'deki konumu

		n	%
Türkiye'ye geliş zamanı	2011 öncesi	11	2,3
	2011 yılı	40	8,4
	2012 yılı	68	14,3
	2013 ve sonrası	357	75,0
Türkiye'deki konum	Geçici koruma altındaki sığınmacı	176	37,0
	Oturma iznine sahip olan	24	5,0
	Vatandaş	20	4,0
	Mülteci	256	54,0

Araştırmada Suriyeli bireylerin Türkiye'ye geliş zamanı ve Türkiye'deki konumları değerlendirildiğinde; %2'si 2011 yılı öncesi, %8'i 2011 yılında, %14,3'ü 2012 yılında ve %75'i ise 2013 yılı ve sonrasında Türkiye'ye geldiklerini; %37'si geçici koruma altında sığınmacı, %5'i oturma iznine sahip, %4'ü vatandaş ve %54'ü ise mülteci olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3. Türkiye'deki aidiyet duygusu ve aidiyet yönü

	N	Ort.±S.S.	Alt-Üst sınır
Aidiyet duygusu	476	4,0±1,1	1-5
		n	%
Sosyal yaşam	Evet	191	40,0
	Hayır	285	60,0
Dini yakınlık	Evet	300	63,0
	Hayır	176	37,0
Dil benzerliği	Evet	61	13,0
	Hayır	415	87,0
Kültürel benzerlik	Evet	63	13,0
	Hayır	413	87,0
Akrabalar	Evet	137	29,0
	Hayır	339	71,0
Coğrafi benzerlik	Evet	116	24,0
	Hayır	360	76,0

Araştırmada Suriyeli bireylerin ortalama aidiyet duygusu değerlendirildiğinde; genel olarak kendilerini Türkiye'ye ait hissettiklerini (4,0±1,1) belirtmişlerdir. Aidiyet yönleri değerlendirildiğinde ise; kişilerin sadece %63'ü dini yakınlık yönünden kendilerini ait hissettiklerini bununla birlikte %60'ı sosyal yaşam, %87'si dil benzerliği, %87'si kültürel benzerlik, %71'i akrabalar, %76'sı coğrafi benzerlik yönünden kendilerini ait hissetmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4. Türkiye'de önyargı/ayrımcılığa uğrama ve ayrımcılığa uğrama yönü

		n	%
Ön yargı/ayrımcılığa uğrama	Evet	90	19,0
	Hayır	225	47,0
	Kararsızım	161	34,0
Etnik köken	Evet	63	13,0
	Hayır	413	87,0
Dil	Evet	175	37,0
	Hayır	301	63,0
Din	Evet	38	8,0
	Hayır	438	92,0

Kültürel Farklılıklar	Evet	65	14,0
	Hayır	411	86,0
Örf-Adet-Gelenek	Evet	64	13,0
	Hayır	412	87,0
Ekonomik	Evet	62	13,0
	Hayır	414	87,0
Hiçbiri	Evet	174	37,0
	Hayır	302	63,0

Araştırmada Suriyeli bireylerin ön yargı/ayırıcılığa uğrama durumları ve uğrama yönleri değerlendirildiğinde; kişilerin %19'u önyargı/ayırıcılığa uğradıklarını, %47'si uğramadıklarını ve %34'ü ise bu konuda kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca kişilerin en çok ayırıcılık yaşadığı nokta dildir, kişilerin %37'si dil yönünden ayırıcılık yaşadıklarını belirtmişlerdir. Diğer yönlerde ise genel olarak ayırıcılık yaşamamaktadırlar. Dil sorunu da Suriyeli bireylere yönelik kendi dillerinde ve Türkçe olarak verilecek eğitimlerde bu oran minimum düzeye indirilebilir.

Tablo 5. Türk Vatandaşları ile ilgili sosyal uyum

		n	%
Türk vatandaşları ile sosyal uyum problemi yaşama	Evet	61	13,0
	Hayır	234	49,0
	Kararsızım	181	38,0

Suriyeli bireylerin %13'ü Türk vatandaşları ile sosyal uyum problemi yaşadıklarını, %49'u yaşamadıklarını ve %38'i ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Genel çerçevede Suriyeli bireyler sosyal uyum içindedir ve bu konuda kısmi bir problem yaşadıkları söylenebilir.

Tablo 6. Türkiye'deki yaşam ve imkânlardan memnuniyet düzeyi

		N	Ort.±S.S.	Alt-Üst sınır
Türkiye'de yaşam memnuniyeti		476	3,4±1,2	1-5
Tanınan imkânlardan memnuniyet düzeyi		476	2,7±1,3	1-5

Suriyeli bireylerin Türkiye'deki yaşam ve imkânlardan memnuniyet düzeyi değerlendirildiğinde; Türkiye'deki yaşam memnuniyetin orta düzeyde ve tanınan imkânlardan da orta düzeye yakın bir memnuniyet duyduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 7. Türkiye'de kalmak isteme durumu

		n	%
Suriye'de savaş bitse Türkiye'de kalmak isteme	Evet	136	28,6
	Hayır	139	29,2
	Kararsızım	201	42,2
İmkân olsa başka ülkeye gitme	Evet	54	11,0
	Hayır	285	60,0
	Kararsızım	137	29,0

Suriyeli bireylerin %28,6'sı Suriye'de savaş bitse de Türkiye'de kalmak istediklerini, %29,2'si kalmak istemediklerini, %42,2'si ise bu konuda kararsız olduklarını; %11'i imkânları olsa ülkelerine gitmek istediklerini, %60'ı gitmek istemediklerini ve %29'u ise bu konuda kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu oranlar araştırmaya katılan Suriyelilerin Türkiye'de yaşamaktan genel olarak memnun olduklarını göstermektedir.

Tablo 8. Sosyo-demografik özelliklere göre aidiyet duygusu karşılaştırılması

		Aidiyet duygusu	t/F	p
		Ort.±S.S.		
Cinsiyet ¹	Kadın	3,9 ± 1,2	-1,294	0,196
	Erkek	4,0 ± 1,1		
Yaş ²	18-25	3,7 ± 1,2	1,254	0,290
	26-35	3,9 ± 1,0		
	36-45	4,0 ± 1,1		
	46 ve üzeri	4,0 ± 1,2		
Medeni durum ¹	Evli	4,0 ± 1,1	1,632	0,103
	Bekâr	3,8 ± 1,2		
Çocuk durumu ²	Yok	3,8 ± 1,2	3,531	,004*
	1	3,3 ± 1,1		
	2	3,5 ± 1,3		
	3	4,1 ± 0,9		
	4	4,1 ± 1,0		
	5 ve üzeri	4,0 ± 1,1		
Aylık gelir ²	0-999	3,9 ± 1,2	0,111	0,954
	1001-200	4,0 ± 1,1		
	2001-3000	4,0 ± 1,0		
	3001 ve üzeri	4,1 ± 1,1		
Eğitim ²	Okur-yazar değil	4,2 ± 1,0	2,275	,046*
	İlköğretim	3,8 ± 1,3		
	Lise	3,9 ± 1,1		
	Ön lisans	4,1 ± 1,0		
	Lisans	4,2 ± 0,9		
	Lisansüstü	3,8 ± 1,0		
Meslek ²	Öğrenci	3,7 ± 1,2	2,438	,025*
	İşsiz	3,8 ± 1,1		
	Esnaf	4,1 ± 0,8		
	Ev hanımı	4,1 ± 1,0		
	Çiftçi	3,2 ± 1,1		
	İşçi	4,0 ± 1,2		
	Diğer	4,8 ± 0,4		

¹Bağımsız örneklem t testi, ²One-way ANOVA testi, *p<.05

Araştırmada sosyo-demografik özelliklere göre aidiyet duygusu düzeyleri değerlendirildiğinde;

Suriyeli bireylerin aidiyet duygusu düzeyleri cinsiyet, yaş, medeni durum ve aylık gelirleri arasında anlamlı farklılık göstermemektedir (p>.05).

Suriyeli bireylerin aidiyet duygusu düzeyleri çocuk durumları arasında anlamlı farklılık göstermektedir (F:3,531; p:0,004<.05). Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi ile gruplar arasındaki farklılıklar değerlendirildiğinde; 4 çocuğu olan kişilerin ortalama aidiyet düzeyi anlamlı olarak 2 çocuğu olan kişilerin aidiyet düzeyinden daha yüksektir.

Suriyeli bireylerin aidiyet duygusu düzeyleri eğitim durumları arasında anlamlı farklılık göstermektedir (F:2,275; p:0,046<.05). Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi ile gruplar arasındaki farklılıklar değerlendirildiğinde; okur-yazar olmayan ve ön lisans eğitim düzeyindeki kişilerin ortalama aidiyet düzeyleri anlamlı olarak ilköğretim düzeyindeki kişilerin ortalama aidiyet düzeylerinden daha yüksektir.

Suriyeli bireylerin aidiyet duygusu düzeyleri meslek grupları arasında anlamlı farklılık göstermektedir (F:2,438; p:0,025<.05). Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi ile gruplar arasındaki farklılıklar değerlendirildiğinde; diğer meslek gruplarında yer alan kişilerin ortalama aidiyet düzeyi anlamlı olarak öğrenci, işsiz, ev hanımı, işçi olarak çalışan kişilerin ortalama aidiyet düzeylerinden daha yüksektir.

Tablo 9. Türkiye'ye geliş zamanına göre aidiyet duygusu

Geliş zamanı ¹	n	Ort.±S.S.	F	p
2011 öncesi	11	3,7 ± 1,5	2,328	0,074
2011 yılı	40	3,6 ± 1,1		
2012 yılı	68	3,9 ± 1,1		
2013 ve sonrası	357	4,0 ± 1,1		

¹One-way ANOVA testi

Araştırmada Suriyeli bireylerin aidiyet düzeyleri Türkiye'ye geliş zamanlarına göre anlamlı farklılık göstermemiştir (F:2,328; p:0,074>.05).

Tablo 10. Türkiye'deki konumuna göre aidiyet duygusu

Konumu	n	Ort.±S.S.	F	p
Geçici koruma altındaki sığınmacı	176	3,9 ± 1,1	3,643	,013*
Oturma iznine sahip olan	24	3,3 ± 1,1		
Vatandaş	20	4,2 ± 1,0		
Mülteci	256	4,0 ± 1,1		

¹One-way ANOVA testi, *p<.05

Araştırmada Suriyeli bireylerin aidiyet düzeyleri Türkiye'deki konumları arasında anlamlı farklılık göstermektedir (F:3,643; p:0,013<.05) Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi ile gruplar arasındaki farklılıklar değerlendirildiğinde, oturma iznine sahip bireylerin ortalama aidiyet düzeyleri anlamlı olarak diğer konumdaki kişilerin ortalama aidiyet düzeylerinden daha düşüktür.

Tablo 11. Türkiye'deki aidiyet yönüne göre aidiyet duygusu

		Aidiyet duygusu		t	p
		Ort.			
Sosyal yaşam	Evet	4,1 ± 1,1	1,897	0,058	
	Hayır	3,9 ± 1,1			
Dini yakınlık	Evet	3,9 ± 1,1	-0,936	0,350	
	Hayır	4,0 ± 1,1			
Dil benzerliği	Evet	4,2 ± 1,0	2,146	,032*	
	Hayır	3,9 ± 1,1			
Kültürel benzerlik	Evet	4,1 ± 1,1	0,909	0,364	

	Hayır	3,9 ± 1,1		
Akrabalar	Evet	3,9 ± 1,1	-0,591	0,555
	Hayır	4,0 ± 1,1		
Coğrafi benzerlik	Evet	4,0 ± 1,1	0,060	0,952
	Hayır	4,0 ± 1,1		

¹Bağımsız örneklem t testi, *p<.05

Araştırmada aidiyet düzeyleri Türkiye'deki aidiyet yönleri arasında değerlendirildiğinde; Dil benzerliği yaşayan kişilerin ortalama aidiyet düzeyi anlamlı olarak dil benzerliği yaşamayan kişilerin ortalama aidiyet düzeyinden daha yüksektir (t:2,146; p:0,032<.05).

Kişilerin ortalama aidiyet düzeyleri sosyal yaşam, dini yakınlık, kültürel benzerlik, akrabalar ve coğrafi benzerlik yönünden anlamlı farklılık göstermemektedir (p>.05).

Tablo 12. Türkiye'deki ayrımcılığa uğrama durumuna göre aidiyet duygusu karşılaştırılması

Ayrımcılık ¹	n	Ort.±S.S.	F	p
Evet	90	3,6±1,4	30,026	,000*
Hayır	225	4,4±0,9		
Kararsızım	161	3,6±1,1		

¹One-way ANOVA testi, *p<.05

Araştırmada Suriyeli bireylerin aidiyet düzeyleri Türkiye'deki ayrımcılığa uğrama durumları arasında anlamlı farklılık göstermektedir (F:30,026; p:0,000<.05). Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi ile gruplar arasındaki farklılıklar değerlendirildiğinde; ayrımcılık yaşamadığını belirten kişilerin ortalama aidiyet puanı anlamlı olarak ayrımcılık yaşayan ve bu konuda kararsız olan kişilerin ortalama puanlarından daha yüksektir.

Tablo 13. Ayrımcılığa uğrama yönlerine göre Türkiye'de yaşam memnuniyeti karşılaştırılması

		Türkiye'de yaşam memnuniyeti	t	p
		Ort. ±S.S.		
Etnik köken	Evet	3,3 ± 1,2	-0,829	0,407
	Hayır	3,4 ± 1,2		
Dil	Evet	3,2 ± 1,2	-3,503	,001*
	Hayır	3,6 ± 1,1		
Din	Evet	3,6 ± 1,1	0,964	0,335
	Hayır	3,4 ± 1,2		
Kültürel Farklılıklar	Evet	3,8 ± 1,2	2,774	,006*
	Hayır	3,4 ± 1,2		
Örf-Adet-Gelenek	Evet	3,2 ± 1,2	-1,685	0,093
	Hayır	3,5 ± 1,2		
Ekonomik	Evet	3,0 ± 1,1	-3,397	,001*
	Hayır	3,5 ± 1,2		
Hiçbiri	Evet	3,7 ± 1,0	3,823	,000*
	Hayır	3,3 ± 1,2		

¹Bağımsız örneklem t testi, *p<.05

Araştırmada Suriyeli bireylerin ayrımcılık yaşadıkları yönler ile Türkiye'deki yaşam memnuniyet düzeyleri değerlendirildiğinde;

Bireylerin yaşam memnuniyetleri etnik köken, din ve örf-adet- gelenek yönlerinden ayrımcılığa uğrama durumları arasında anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

Bununla birlikte dil, ekonomik yönünden ayrımcılık yaşamayan kişilerin yaşam memnuniyeti anlamlı olarak ayrımcılık yaşayan kişilerin yaşam memnuniyetinden daha yüksektir ($p<.05$).

Kültürel farklılıklar konusunda ayrımcılık yaşadığını belirtenlerin yaşam memnuniyeti anlamlı olarak yaşamayanlardan daha yüksektir ($p:0,006<.05$).

Hiçbir yönden ayrımcılık yaşamayan kişilerin yaşam memnuniyeti anlamlı olarak herhangi bir şekilde ayrımcılık yaşayanların yaşam memnuniyetinden daha yüksektir ($p:0,000<.05$).

Tablo 14. Ayrımcılığa uğrama yönlerine göre Türkiye'de tanınan imkânlardan memnuniyet karşılaştırılması

		Tanınan imkânlardan memnuniyet düzeyi	t	p
		Ort.±S.S.		
Etnik köken	Evet	2,5 ± 1,2	-1,500	0,134
	Hayır	2,8 ± 1,3		
Dil	Evet	2,4 ± 1,2	-4,395	,000*
	Hayır	2,9 ± 1,3		
Din	Evet	3,0 ± 1,4	1,185	0,237
	Hayır	2,7 ± 1,3		
Kültürel Farklılıklar	Evet	3,4 ± 1,3	4,882	,000*
	Hayır	2,6 ± 1,3		
Örf-Adet-Gelenek	Evet	2,4 ± 1,2	-2,302	,022*
	Hayır	2,8 ± 1,3		
Ekonomik	Evet	2,4 ± 1,0	-2,283	,023*
	Hayır	2,8 ± 1,3		
Hiçbiri	Evet	3,0 ± 1,3	3,504	,001*
	Hayır	2,6 ± 1,3		

¹Bağımsız örneklem t testi, * $p<.05$

Araştırmada Suriyeli bireylerin ayrımcılık yaşadıkları yönler ile Türkiye'deki tanınan imkânlardan memnuniyet düzeyleri değerlendirildiğinde;

Bireylerin tanınan imkânlardan memnuniyetleri etnik köken ve din yönlerinden ayrımcılığa uğrama durumları arasında anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

Bununla birlikte dil, örf-adet-gelenek ve ekonomik yönünden ayrımcılık yaşamayan kişilerin tanınan imkânlardan memnuniyeti anlamlı olarak ayrımcılık yaşayan kişilerin memnuniyetinden daha yüksektir ($p<.05$).

Kültürel farklılıklar konusunda ayrımcılık yaşadığını belirtenlerin tanınan imkânlardan memnuniyeti anlamlı olarak yaşamayanlardan daha yüksektir ($p:0,023<.05$).

Hiçbir yönden ayrımcılık yaşamayan kişilerin tanınan imkânlardan memnuniyeti anlamlı olarak herhangi bir şekilde ayrımcılık yaşayanların memnuniyetinden daha yüksektir ($p:0,001<.05$).

Tablo 15. Bireylerin aidiyet duygusu, Türkiye’deki yaşam memnuniyeti ve tanınan imkânlardan memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişki

	Aidiyet duygusu	Türkiye’de yaşam memnuniyeti	Tanınan imkânlardan memnuniyet düzeyi
Aidiyet duygusu			
Türkiye’de yaşam memnuniyeti	,308**		
Tanınan imkanlardan memnuniyet düzeyi	,057	,326**	

Pearson korelasyon, *p<.05, **p<.01

Araştırmada Suriyeli bireylerin aidiyet duygu düzeyi ile Türkiye’deki yaşam memnuniyeti arasında pozitif doğrusal ve anlamlı bir ilişki vardır (r:0,308; p<.01) yani kişilerin aidiyet duyguları arttıkça, yaşam memnuniyetleri de artmaktadır. . Korelasyon katsayısı yani r 0,00-0,25 arasında ise çok zayıf, 0,26-0,49 arasında ise zayıf, 0,50-0,69 arasında ise orta, 0,70-0,89 arasında ise güçlü ve 0,90-1,00 arasında ise çok güçlü bir ilişki olduğu yorumu yapılabilir (Küçük, Arslan & Nur, 2018: 53).

Ayrıca Türkiye’deki yaşam memnuniyeti ile tanınan imkânlardan memnuniyet düzeyleri arasında da pozitif doğrusal ve anlamlı bir ilişki vardır (r:0,326; p<.01).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada Suriyeli bireyler arasında Türkiye’ye olan aidiyet duyguları bağlamında adaptasyon ve iletişim sürecinde karşılaştıkları sorunları incelemeye yöneliktir. Bu doğrultuda aidiyet düzeyleri puanlarının sırasıyla sosyo-demografik özellikler, Türkiye’ye gelişi zamanı, Türkiye’deki konumu, aidiyet yönleri, ayrımcılığa uğrama durumları ve uğrama yönlerine göre farklılıkları incelenmiştir.

Araştırmaya katılan Suriyeli bireylerin 230 kişi (%48) kadın, 246 kişi (%52) erkek; %43’ü 36-45 yaş arasında yer almaktadır. Kişilerin %85’i evli ve %44’ünün 5 ve üzerinde çocuğu vardır. Aylık gelirleri değerlendirildiğinde; %86’sı 2000 TL’nin altında aylık gelirleri olduğunu belirtmiş; %30’u ilköğretim ve %33’ü lise düzeyinde eğitim almışlardır. Kişilerin %30’u işçi, %28’i ev hanımı bununla birlikte %24’ü ise işsizdir. Kişilerin %75’i 2013 yılı ve sonrasında Türkiye’ye gelmiştir. Ayrıca %37’si Türkiye’de geçici koruma altında sığınmacı olarak, %54’ü ise mülteci olarak yaşamaktadır. Suriyeli bireyler kendilerini Türkiye’ye ait hissettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca kişilerin %63’ü dini yakınlık yönünden ait hissettiklerini bununla birlikte %60’ı sosyal yaşam, %87’si dil benzerliği, %87’si kültürel benzerlik, %71’i akrabalar ve %76’sı ise coğrafi benzerlik yönünden kendilerini ait hissetmediklerini belirtmişlerdir. Suriyeli bireylerin %19’u ön yargı/ayrımcılığa uğradıklarını, %47’si uğramadıklarını, %34’ü is bu konuda kararsız olduklarını; %13’ü etnik köken, %37’si dil, %8’i din, %14’ü kültürel farklılıklar, %13’ü örf-adet-gelenek yönünden, %13’ü ekonomik yönden ayrımcılık yaşadıklarını belirtmişlerdir. Kişilerin %13’ü Türk vatandaşları ile sosyal uyum problemi yaşadığını, %49’u yaşamadıklarını ve %38’i ise bu konuda kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir. Genel olarak Türk vatandaşları ile sosyal uyum içinde yaşamaktadırlar. Suriyeli bireyler genel olarak Türkiye’deki yaşantılarından memnun ancak tanınan imkânlardan memnuniyetleri düşük seviyededir. Suriye’de savaş bitse kişilerin %28,6’sı Türkiye’de kalmak istediklerini, %29,2’si kalmak istemediklerini ve %42,2’si ise kararsızlık yaşadıklarını; kişilerin %60’ı imkânları olsa dahi başka ülkeye gitmek istemediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan kişilerin aidiyet düzeyleri sosyo-demografik özellikleri arasında değerlendirildiğinde; cinsiyet, yaş medeni durum ve aylık gelir değişkenleri arasında aidiyet düzey puanları farklılık göstermezken çocuk durumu, eğitim ve meslek grupları arasında anlamlı farklılıklar göstermiştir (Tablo 8).

Türkiye'ye geliş zamanına göre Suriyeli bireylerin aidiyet duygu puanları farklılık göstermemiştir (Tablo 9).

Suriyeli bireylerin aidiyet duygu puanları Türkiye'deki konumları arasında farklılık göstermiştir. Oturma iznini sahip bireylerin aidiyet duygu puanları daha düşük çıkmıştır (Tablo 10).

Türkiye'deki aidiyet yönleri arasında aidiyet duygu puanları değerlendirildiğinde; sadece dil benzerliği açısından ait hissetme durumu arasında aidiyet puanları farklılık göstermiş burada dil benzerliği olduğunu belirten kişilerin aidiyet puanı anlamlı olarak dil benzerliği olmadığını belirten kişilerin puanından yüksek çıkmıştır (Tablo 11).

Türkiye'deki ayrımcılığa göre aidiyet puanları anlamlı farklılıklar göstermiş ve ayrımcılık yaşamayan kişilerin ortalama puanı anlamlı olarak diğer grupların puanlarından yüksek çıkmıştır (Tablo 12).

Türkiye'de ayrımcılığa uğrama yönüne göre yaşam memnuniyeti değerlendirildiğinde; etnik köken, din ve örf-adet-gelenek yönünden ayrımcılık durumu arasında yaşam memnuniyeti farklılık göstermezken dil, kültürel farklılıklar, ekonomik yönden ayrımcılık yaşama durumları arasında yaşama memnuniyeti düzeyleri farklılık göstermiştir. Ayrıca hiçbir durumda ayrımcılık yaşama durumunda da yaşam memnuniyetleri farklılık göstermiştir (Tablo 13).

Türkiye'deki ayrımcılığa göre tanınan imkânlardan memnuniyet değerlendirildiğinde; etnik köken ve din yönünden ayrımcılık durumları arasında tanınan imkânlardan memnuniyet farklılık göstermezken dil, kültürel farklılıklar, örf-adet-gelenek, ekonomik yönden ayrımcılık durumları arasında tanınan imkânlardan memnuniyet farklılıklar göstermiştir. Hiçbir durumda ayrımcılık yaşama durumunda da tanınan imkânlardan memnuniyetler farklılık göstermiştir (Tablo 14).

Kişilerin aidiyet duygusu, Türkiye'deki yaşam memnuniyeti ve tanınan imkânlardan memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişki değerlendirildiğinden; aidiyet duygusu ile Türkiye'deki yaşam memnuniyeti arasında; Türkiye'deki yaşam memnuniyeti ve tanınan imkânlardan memnuniyet arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır. Aidiyet düzeyi arttıkça yaşam memnuniyeti artmakta yaşam memnuniyeti arttıkça da tanınan imkânlardan memnuniyet artmaktadır (Tablo 15).

Sonuç olarak Türkiye'ye 2011 Mart ayı itibarı ile iç karışıklıktan dolayı gelmeye başlayan Suriyeli vatandaşların kısa olarak düşünülen misafirlikleri emperyalist güçlerin Ortadoğu politikası nedeni ile 2018 yılı itibarı ile halen Türkiye ve diğer ülkelerde devam etmektedir. Çözüm bulunamayan siyasi kaosu devam ettiği komşumuzda, Suriye insanları ruhsal, psikolojik travmalar ve sosyolojik sorunlar yaşamaktadır. Bu durum da gittikleri ülkelerde din, dil, ırk, kültür, sosyal yaşam konusunda Suriyeliler sıkıntılar yaşamaktadırlar. Kültürel iletişim kurma, adapte olma sürecinde maruz kaldıkları uygulamalara bağlı olarak Suriyelilerin kalıp yargıları, ön yargıları nedeni ile daha da derinleşen sosyal problemler yaşanmalarına neden olmaktadır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde araştırmalarda sadece Türkiye vatandaşlarının Suriyelilere olan algılarının ölçüldüğü görülmektedir. Bu çalışmalar; (Çiftçi, 2018; Tunç, 2015; Özdemir, 2017; Paksoy ve Şentöregil, 2018; Topkaya ve Akdağ, 2016; Karataş, 2015). Fakat bu çalışma tüm Türkiye'de 4 farklı konumda bulunan (geçici koruma altındaki sığınmacılar, oturma iznine sahip olanlar, vatandaş, mülteci) Suriyelilerin gözünden onlara yapılan ayrımcılığın, önyargının nedenlerini, iletişim sorunlarını, adaptasyon sürecindeki sorunlarını, aidiyet duygularını tespit etmeye yönelik olduğundan alanında önceden yapılmış çalışmalardan farklılık göstermektedir. Bu nedenle söz konusu araştırmanın alanda çalışacak araştırmacılara

kaynaklık teşkil edecektir. Buna bağlı olarak araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- AFAD. (2017). *Geçici Barınma Merkezleri*.
https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2374/files/21_05_2018_Suriye_GBM_Bilgi_Notu.pdf
adresinden 29.05.2018 tarihinde alınmıştır.
- AFAD. (2017). *Suriyeli Sığınmacılara Yapılan Yardımla*. (08 Ağustos 2017),https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2373/files/Suriyeli_Siginmacılara_Yapilan_Yardimlar+7.pdf adresinden 05.06.2018 tarihinde erişilmiştir.
- Alptekin, D. (2011). *Toplumsal Aidiyet ve Gençlik: Üniversite Gençliğinin Aidiyeti Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*. (Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Sosyoloji Bilim Dalı, Konya.
- Aybay, R. (2008). *Vatandaşlık Hukuku*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Balcı, A. (2011). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Başar, H. (2003). Önyargısız ve Ezbersiz Eğitim. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 34(34), 214-235.
- Bulmer, M. I. & Rees, A. (2016). *Citizenship Today: The Contemporary Relevance Of TH Marshall*. London: Routledge.
- Coşgun, Ş. (2004). *Kültürlerarası İletişim Sürecinde Kalıp Düşüncelerin Ve Önyarguların Rolü: "Antalya'da Yaşayan Güneydoğulular İle Antalya Yerlileri Arasındaki Kalıp Düşünceler Ve Önyargular*(Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon Sinema Anabilim Dalı, Ankara.
- Çarkoğlu, A. & Kalaycıoğlu, E. (2014). *Türkiye'de ve Dünya'da Vatandaşlık*. İstanbul: İstanbul Policy Center.
- Çiftçi, D. (2014). Peace journalism and news coverage on the annan plan referendum: The role of framing the conflict issues and negotiation process. *GSTF Journal on Media and Communications (JMC)*, 1(2).
- Çiftçi, D. (2018). Remembering the Past: The Collective Memory and Historiographies of Cyprus. *Journal of History Culture and Art Research*, 7(3), 152-162.
- Çiftçi, D. (2018). Communication, Persuasion and Cognition: The Review on Application of the ELM-Model in Political Communication of North Cyprus. *Akdeniz İletişim (AKİL)*, Kasım (30) 133-142
- Çiftçi, H. (2018). Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlarının Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Tutum, Algı ve Empatik Eğilimlerinin Analizi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7 (3), 2232-2256.
- Delanty, G. (2000). *Citizenship in a Global Age*. Society, Culture, Politics. Buckingham: Open University Press
- Eagly, A. H. & Diekman, A. B. (2005). What Is The Problem? Prejudice As An Attitude-İn-Context. *On The Nature Of Prejudice: Fifty Years After Allport*, 19-35.
- Efe, İ. (2015). *Türk Basınında Suriyeli Sığınmacılar*. İstanbul: SETA Yayınları
- Erdoğan, İ. & Alemdar, K. (2005). *Popüler Kültür ve İletişim*. Ankara: Erk Yayınları.
- Fisher, G. (1997). *Mindsets: The Role Of Culture And Perceptions In International Relations*. ME: Intercultural Press.
- Frosh, S. (2001). Psychoanalyses, Identity and Citizenship. Nick Stevenson (Der.), içinde, *Culture and Citizenship* (s. 62-74). Londra: Sage Publications.
- Göksu, T. (2011). *Önyargılar ve Kalıp Tutumlar*. Erişim Tarihi: 06.04.2018, <http://www.turgutgoksu.com/FileUpload/ks7441/File/onyargy.pdf> .
- Gültekin, N. & Arslan, B. (2018). Şanlıurfa'da Yaşayan Vatandaşların Suriyeli Mültecilere Yönelik Algıları. N. T. (Ed). *İşletme Bilimi Kapsamında Sektörel Araştırmalar İş Dünyasına Ve Akademiye Yönelik Değerlendirmeler*.(s.s.261-280). United States of America: SRA Academic Publishing.

- Gürses, İ. (2005). Önyargının Nedenleri. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14(1): 143-160.
- Heater, D. (2004). *Citizenship: The Civic Ideal In World History, Politics And Education*. London: Manchester University Press.
- İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2018). *Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler*. Erişim Tarihi: 05.06.2018, http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713.
- İlhan, R. S. & Çevik, A. (2015). Önyargıların Psikolojisi: Psikodinamik Bir Gözden Geçirme. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 1(1), 52-67.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1985). *İnsan ve İnsanlar*. İstanbul: Evrim Yayınları.
- Karabulut, B. (2014). Algı Yönetimi ve Güvenliğin Siyasal Bir Araç Haline Dönüştürülmesi: Güvenikleştirme Teorisi. *Algı yönetimi*. İstanbul: Alfa.
- Karataş, M. (2015). Türk yazılı basınında Suriyeli sığınmacılar ile halk arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 112-151.
- Kartarı, A. (2001). *Farklılıklarla Yaşamak, Kültürlerarası İletişim*. Ankara: Ürün Yayınları.
- Kaya, K., Küçük, F. & Arslan, B. (2017). *Eğitimcilerde Tükenmişlik Sendromu ve Kurumsal Bağlılık*. İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Keneş, H.Ç. (2016). Metaforun Ayrımcı Hegemonyanın İnşasındaki Rolü: Suriyelilerin Haberleştirilmesinde Metafor Kullanımı. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(2), 253-280.
- Kim, Y. Y. (2001). *Becoming Intercultural Communication*. UK: Sage Publication.
- Küçük, F., Arslan, B. & Nur, E. (2018). Hizmet Kalitesi Algisi İle Memnuniyet Düzeyi Arasındaki İlişki: Harran Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Econharran*, 2(2), 40-56).
- Kymlicka, W. & Norman, W. (1994). Return Of The Citizen: A Survey Of Recent Work On Citizenship Theory. *Ethics*, 104(2), 352-381.
- Morva, O. (2015). Öznelerarası Bir İletişim Süreci Olarak Kültürel Vatandaşlık. *Moment Dergisi*, 1(2), 133-152.
- National Research Council, (2004). Measuring Racial Discrimination. *Panel On Methods For Assessing Discrimination*. Washington: DC Press
- Özdemir, E. (2017). Suriyeli Mültecilerin Türkiye'deki Algıları. *Journal of Defense Sciences/Savunma Bilimleri Dergisi*, 16(1), 115-136.
- Özdemir, E. (2017). Suriyeli Mültecilerin Türkiye'deki Algıları. *Journal Of Defense Sciences/Savunma Bilimleri Dergisi*, 16(1), 115-136.
- Özer, M. A. (2014). Siyasal İletişimin Etkinliğinde Algılama Yönetiminin Rolü. *Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 3(7), 167-197.
- Paker, M. (2012). *Psikolojik Açından Önyargı ve Ayrımcılık*. <http://secbir.org/images/haber/2011/01/04-murat-paker-1.pdf> adresinden 03.03.2018 tarihinde oluşmuştur.
- Paksoy, A. F. & Şentöregil, M. (2018). Türk Basınında Suriyeli Sığınmacılar: İlk Beş Yılın Analizi (2011-2015). *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 11(1), 237-256.
- Parker, B. (1998). *Globalization and Business Practice: Managing Across Boundaries*. London: Sage Publications Ltd.
- Polat, Ezgi G. (2011). Osmanlı'dan Günümüze Vatandaşlık Anlayışı, *Ankara Barosu Dergisi*, 3, 127-157.
- Pustu, P. (2014). Algı yönetimi: Kavramsal ve Teorik Bir Bakış Açısı. *Algı Yönetimi*. İstanbul: Alfa.
- Quillian, L. (2006). New Approaches To Understanding Racial Prejudice And Discrimination. *Annual Review of Sociology*, 32: 299-328.
- Singh, V. (2002). Managing Diversity For Strategic Advantage: A Report For The Council For Excellence İn Management And Leadership. London: Crown.
- Tezcan, M. (1974). *Türklerle İlgili Stereotipler Ve Türk Değerleri Üzerine Bir İnceleme*. Ankara: EBF.

Topkaya, Y.& Akdağ, H. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Suriyeli Sığınmacılar Hakkındaki Görüşleri (Kilis 7 Aralık Üniversitesi Örneği). *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 767-786.

Tunç, A. Ş. (2015). Mülteci davranışı ve toplumsal etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere ilişkin bir değerlendirme. *Tesam Akademi Dergisi*, 2(2). 29 – 63

Turner, B. S. (1993). Contemporary Problems In The Theory Of Citizenship, *Citizenship and social Theory*, 24, 1-18.

Uluslar Arası Mülteci Hakları Derneği (2018). <https://www.umhd.org.tr/> adresinden 05.06.2018 tarihinde alınmıştır.

UNHCR, (2018). Total Persons of Concern, <https://data2.unhcr.org/en/situations/syria> adresinden 02.05.2018 tarihinde alınmıştır.

Weale, A. & Leaning, P. B. (2005). *Citizenship, Democracy And Justice In The New Europe. In Citizenship, Democracy And Justice In The New Europe* (pp. 13-26). Routledge.

Yıldız, A. (2017). Göç ve Entegrasyon Politikalarında Vatandaşlık, *Göç Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 36-67.

Extended Abstract

The main purpose of this research was comparatively analyzing the sense of belonging of the Syrian refugees, who have been living under temporary protection in Turkey, to the Republic of Turkey and the problems that they experience in Turkey. The study group consisted of 476 individuals, 246 of whom were male and 230 were female. The study was conducted using the face to face survey method. Statistical analysis of the data was performed using SPSS 22.0 program pack. The Shapiro-Wilk test was applied to examine the normality distributions of numerical variables and normal distribution was obtained. Parametric tests were used in the data set. Frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, minimum and maximum values were used to analyze the descriptive statistics, in addition, independent samples T-test and one-way ANOVA tests were used for the differences of group means, and in the significant results, Tukey HSD multiple comparison test was used for the differences between the groups. In addition, Pearson correlation coefficient was used for the relationship analysis between the scales. In general, the Syrians have been living in Turkey in social harmony. The most important sense of belonging was through religious closeness (63%). Moreover, the level of belonging of Syrians is observed to be high. The levels of satisfaction with life in Turkey is higher in the individuals with higher levels of the sense of belonging. In this respect, the satisfaction levels regarding the opportunities provided them increases in the individuals who are satisfied with their life in Turkey. Many Middle Eastern countries were affected because of the Arab Spring that began in 2010. The first anti-regime uprising in Syria began on 26 January 2011. On March 15, 2011, with the opening of fire on the streets in the city of Dera, Syria, March 15 was officially the starting point of the civil war in Syria. Events are increasing day by day. The beginning and concentration of the civil war were the main reason for the migration of the civilian population. Turkey's longest border with the Syrian border, relatives of the many people living in both Turkey border of voters as well as Syrian citizens because it is one of the most popular immigration of citizens Syrians, the largest migration came to Turkey. Turkey, which was forced to host this great crowd in a short time, was indirectly affected by the war compared to other countries. In general, communication is the process in which individuals convey their feelings, thoughts, knowledge verbally or without words (Mutlu, 1998: 168). There is an interaction in the communication process. Healthy communication method is two-way communication. The nature of people has to communicate with others. Because people are social beings and communication is social necessity. Communication is the nature of

communication behavior (the purpose of communication, reason, inferences, when and where to act). Discriminating, intolerant and unfair behaviors against other people and groups are prejudices. It takes a long time and difficult to change because it is based on personal factors. People's relationships with other individuals in society can be disrupted by prejudices. Prejudice sociological, psychological, economic, historical, etc. factors may occur. In the survey, Syrian asylum seekers refrain from communicating with Turkish citizens, establish relationships, share relationships, do not want to be in the same place, Syrian citizens in the minds of the Turkish citizens are discriminatory behavior. Accordingly, Turkey's citizens do not want to share with Syrian asylum seekers in the same way, do not rent their homes and workplaces, do not want to be found in the same place, feel insecure in the same place, do not want to read the same school of the same children against the discrimination of Turkish citizens as a result of prejudice. Therefore, since discrimination is different from others, it can cause an individual to perceive prejudices in his / her mind as being discriminated against, as well as his / her stereotypes. In this research, it is aimed to examine the problems faced by Syrian individuals during the adaptation and communication process in the context of their feelings of belonging to Turkey. In this respect, the differences in the level of belonging points were examined according to socio-demographic characteristics, time of arrival to Turkey, location in Turkey, aspects of belonging, situations of being discriminated against and the ways of being discriminated against. As of March 2011, Syrian citizens who have started to come to Turkey due to internal turmoil are considered as short-stay guests in Turkey and other countries as of 2018 due to the Middle East policy of the imperialist powers. Syria is experiencing psychological, psychological and sociological traumas. This situation in the countries they go to have difficulties with the Syrians about religion, language, race, culture and social life. Depending on the practices they are subjected to during the process of cultural communication and adaptation, The Syrians have experienced more and more profound social problems due to their stereotypes and prejudices. When research is examined, it is observed that only the perceptions of Turkish citizens (all or a certain city) to Syrians are measured. However, this study is the only study that has been carried out in Turkey with 4 different locations (temporarily protected asylum seekers, residents, citizens, refugees) in order to detect the reasons of discrimination, prejudice, communication problems, adaptation process, feelings of belonging. This research is very valuable for researchers to work in the field. Accordingly, I believe that the research will contribute to the literature.

